

Quickscan Flora- en faunawet Dwarsweg Ommen

Definitief

Opdrachtgever:

BJZ.NU
De heer W. Bekke
Twentepoort Oost 61-15
7609 RG ALMELO
T 06-21297119

E info@bjz.nu
I www.bjz.nu

Opdrachtnemer:

Eelerwoude BV
Mossendamsdwarsweg 3
7472 DB GOOR
Postbus 53, 7470 AB GOOR
T (0547) 26 35 15
F (0547) 26 37 77
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 4627

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
Vincent de Lenne	Rosalie Heins	04-08-2010

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
1.1 Quickscan Flora- en faunawet	2
1.2 Gebiedsbeschrijving	2
1.3 Ruimtelijke ontwikkeling	2
2. WERKWIJZE EN WETGEVING	4
2.1 De Flora- en faunawet	4
2.2 Werkwijze	4
3. DE BESCHERMDE NATUURWAARDEN	5
3.1 Flora Slooplocatie	5
3.2 Fauna Slooplocatie	5
3.2.1 Vogels	5
3.2.2 Vleermuizen	5
3.2.3 Overige zoogdieren (grondgebonden)	5
3.2.4 Amfibieën, reptielen en vissen	6
3.2.5 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden	6
3.3 Flora compensatiekavel	7
3.4 Fauna compensatiekavel	7
3.4.1 Vogels	7
3.4.2 Vleermuizen	7
3.4.3 Overige zoogdieren (grondgebonden)	7
3.4.4 Amfibieën, reptielen en vissen	7
3.4.5 Dagvlinders libellen en overige ongewervelden	7
4. DE EFFECTENBEOORDELING	8
4.1 Uitgangspunten	8
4.2 Effecten beschermde soorten Flora- en faunawet slooplocatie	8
4.2.1 Vogels	8
4.2.2 Vleermuizen	8
4.2.3 Overige zoogdieren (grondgebonden)	8
4.3 Effecten beschermde soorten Flora- en faunawet compensatiekavel	9
4.3.1 Vogels	9
4.3.2 Vleermuizen	9
4.3.3 Overige zoogdieren (grondgebonden)	9
5. CONCLUSIE EN ADVIES	10
5.1 Geen nader onderzoek en geen ontheffing noodzakelijk	10
5.2 Bij uitvoering rekening houden met broedvogels	10
5.3 Afbakening	10

LITERATUURLIJST

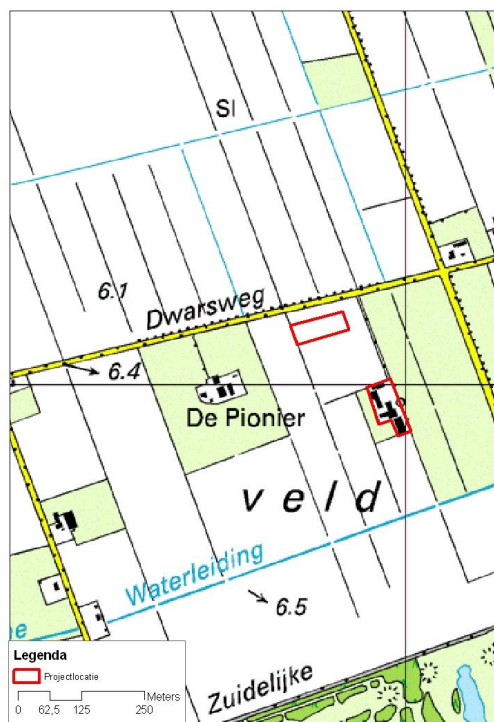
BIJLAGEN

Bijlage 1: De Flora- en faunawet

1. INLEIDING

1.1 Quickscan Flora- en faunawet

De initiatiefnemer (familie Kroeze) is voornemens in het kader van de rood voor rood regeling enkele stallen en schuren te slopen aan de dwarsweg 5 te Ommen. Het aanwezige woonhuis zal behouden blijven. Tevens zal er een compensatiekavel (hier worden twee woonhuizen teruggebouwd) gerealiseerd worden ten noorden van de slooplocatie langs de dwarsweg. De ligging van de projectlocatie (sloop en compensatiekavel) is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 Locatie projectgebied

Elke ruimtelijke ontwikkeling of inrichting dient in het kader van de Flora- en faunawet te worden getoetst op de aanwezigheid van en de mogelijke effecten op beschermde dier- en plantensoorten. Eelerwoude heeft deze toetsing voor het project Dwarsweg, Ommen in opdracht van BJZ.nu uitgevoerd. De resultaten van de toetsing aan de Flora- en faunawet door middel van een oriënterend onderzoek (Quickscan) zijn beschreven in deze rapportage.

1.2 Gebiedsbeschrijving

In de huidige situatie bevindt zich op de projectlocatie een agrarisch bedrijf dat nog gedeeltelijk in gebruik is als varkenshouderij. Langs de oprijlaan langs de woning bevindt zich een zomereikenlaan met een leeftijd van ongeveer 35 jaar. Aan de zuidoostkant van de kavel staan enkele oudere zomereiken. Het erf is grotendeels verhard met asphalt. Ook bevinden zich een gazon en moestuin op het erf. De directe omgeving heeft een open karakter met grootschalige kavels die veelal in gebruik zijn als weidegrond of akkerbouw (aardappels graan en maïs). De aanwezige groenelementen (voornamelijk bomenrijen) bevinden zich voornamelijk rond de erven en de wegen, en bestaan veelal uit zomereik.

In de omgeving van het projectgebied liggen enkele grote bosgebieden (Arriërveld en Hooge Graven).

1.3 Ruimtelijke ontwikkeling

Op de locatie aan de Dwarsweg 5 te Ommen bevinden zich een woning met bijbehorende garage en voormalige agrarische bedrijfsgebouwen. De gebouwen die aanwezig zijn op de projectlocatie zijn een woning met garage, een varkensschuur in gebruik, een kapschuur, een schuur in gebruik als werkplaats en een schuur in gebruik als caravanstalling. Familie Kroeze is voornemens alle bedrijfsgebouwen te slopen, het woonhuis blijft wel gehandhaafd. Ter vervanging zullen twee woningen 100 meter ten noorden van de slooplocatie in het weiland worden gerealiseerd.

De aanwezige groenstructuren op het erf blijven gehandhaafd.

Onderstaande foto's geven een impressie van de projectlocatie en de directe omgeving.

Foto 1 Vooraanzicht woonhuis (rechts).

Foto 2 Overzichtsfoto van het erf.

Foto 3 de aanwezige kapschuur.

Foto 4 De directe omgeving van het plangebied.

Foto 5 nieuwe weg ten zuiden van de projectlocatie waaronder meerdere dassentunnels zijn aangelegd.

2. WERKWIJZE EN WETGEVING

2.1 De Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een aantal inheemse planten- en diersoorten en gaat hierbij uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving. De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

- Ø tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
- Ø tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten inclusief de Habitatrichtlijnsoorten en een groot aantal sterk bedreigde en/of zeldzame soorten.
- Ø tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode, bijvoorbeeld bij beheer. In andere gevallen (bijv. ruimtelijke ontwikkelingen) kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor een uitgebreide toelichting op het bovenstaande uit de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 1.

2.2 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde dier- en/of plantensoorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, vissen, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, voornamelijk uit verspreidingsatlassen;
- Vrij beschikbare gegevens van waarneming.nl
- Een oriënterend veldbezoek door Vincent de Lenne op 3 augustus 2010

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is uitgevoerd op 3 augustus 2010. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd.

3. DE BESCHERMDE NATUURWAARDEN

3.1 Flora Slooplocatie

Geschikte groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen. Door het intensief grondgebruik (overwegend voedselrijke milieus) worden beschermde plantensoorten niet binnen het plangebied verwacht.

3.2 Fauna Slooplocatie

3.2.1 Vogels

Tijdens het terreinbezoek op 3 augustus 2010 zijn algemeen voorkomende vogels als merel, houtduif, winterkoning en koolmees waargenomen. In de directe omgeving zijn foeragerende spreeuwen, witte kwikstaarten, holenduiven, houtduiven, putters en boerenzwaluwen waargenomen. Tevens is een zingende geelgors gehoord. Het projectgebied kan een onderdeel vormen van het foerageergebied en broedgebied van deze soorten. De nesten en de functionele leefomgeving rond deze nesten zijn echter alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Gezien het biotoop kan kerkuil voorkomen in het projectgebied. De nesten van kerkuil en de functionele leefomgeving rond deze nesten zijn jaarrend beschermd. Er zijn echter geen sporen gevonden. In de ruimere omgeving van het projectgebied kunnen soorten als ransuil, bosuil, buizerd, havik en sperwer voorkomen. De nesten en de functionele leefomgeving rond deze nesten van deze soorten zijn jaarrend beschermd. Buizerd en sperwer zijn ook foeragerend waargenomen boven de projectlocatie.

3.2.2 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende soorten vleermuizen zijn strikt beschermd door de Flora- en faunawet. Vleermuizen hebben hun verblijfplaatsen in gebouwen en/of in bomen met holten en spleten. Binnen het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen te verwachten door de afwezigheid van holle bomen en geschikte bebouwing. Door de ventilatieschachten aan de buitenkant van de varkensschuren en de ventilator in de varkensschuur is er tevens veel tocht aanwezig. Ook bevinden zich een aantal grote gaten in de muren. Daar

naast zijn er geen sporen (uitwerpselen of insectenvleugels aangetroffen). In de te behouden woning en in het bosgebied ten zuiden van de projectlocatie kunnen mogelijk wel verblijfplaatsen aanwezig zijn. Het is te verwachten dat het projectgebied onderdeel uitmaakt van het foerageergebied van soorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en eventueel grootoorvleermuis. Langs de erfbeplanting en lanen langs de wegen kunnen vliegroutes aanwezig zijn.

3.2.3 Overige zoogdieren (grondgebonden)

Algemeen voorkomende zoogdieren (tabel 1)

Op basis van de aanwezige typen leefgebieden kunnen algemeen voorkomende soorten worden verwacht. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Steenmarter en eekhoorn (tabel 2)

Steenmarter komt voor in de directe omgeving van het plangebied (www.zoogdiervereniging.nl). Tijdens het veldbezoek zijn geen steenmarters waargenomen. Ook zijn geen sporen (krabsporen of uitwerpselen) van deze soort vastgesteld. Vaste rust- en verblijfplaatsen kunnen daarom worden uitgesloten.

Eekhoorn komt niet in de directe omgeving van het plangebied voor. De soort is gebonden aan gemengde bossen (loofhout en naaldhout). Dit biotoop komt niet op of nabij het erf voor. Er zijn ook geen waarnemingen bekend van eekhoorn op het erf of de omgeving.

Strikt beschermde soorten (tabel 3)

Boommarter en das komen voor in de omgeving van het projectgebied (www.zoogdiervereniging.nl). Vanwege het ontbreken van geschikt leefgebied op het erf hebben deze soorten geen vaste verblijfplaatsen op het erf. Ook worden deze soorten niet foeragerend op het erf verwacht.

Andere strikt beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet bekend uit de ruimere omgeving van het plangebied. Daarnaast ontbreekt geschikt leefgebied in het plangebied voor deze soorten. De aanwezigheid kan daarom worden uitgesloten.

3.2.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Vanwege het ontbreken van geschikte biotopen voor reptielen, amfibieën en vissen worden soorten uit deze soortgroepen niet binnen het plangebied verwacht.

3.2.5 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelden

Beschermde dagvlinders en libellen zijn gebonden aan specifieke biotopen als (natte) heide, vennen, schraalgraslanden, hoogvenen en laagvenen. Deze biotopen ontbreken op de projectlocatie. Alleen zeer algemeen voorkomende en niet beschermde soorten dagvlinders en libellen kunnen voorkomen ter plaatse van de projectlocatie.

Beschermde overige ongewervelden (kevers, slakken, mieren) worden wegens het ontbreken van hiervoor geschikte biotopen evenmin verwacht op de projectlocatie.

3.3 Flora compensatiekavel

Geschikte groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen. Door het intensief grondgebruik (overwegend voedselrijke milieus) worden beschermde plantensoorten niet binnen het plangebied verwacht.

3.4 Fauna compensatiekavel

3.4.1 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn op de compensatiekavel enkel foeragerende vogels waargenomen. Het gaat hierbij om enkele spreeuwen en boerenzwaluwen. Weidevogels zijn niet aangetroffen op de projectlocatie, deze worden gezien de eikenlaan langs de weg aan de noordzijde en de eikenlaan langs het inrit aan de oostzijde ook niet verwacht. Soorten waarvan de nesten en functionele leefomgeving rond de nesten jaarrond beschermd zijn worden alleen foeragerend binnen het projectgebied verwacht. Het gaat hierbij om buizerd, sperwer en kerkuil.

3.4.2 Vleermuizen

Binnen het projectgebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen te verwachten door de afwezigheid van holle bomen en panden. Mogelijk foerageren wel enkele soorten vleermuizen zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis in het plangebied. Langs de erfbeplanting en lanen langs de wegen kunnen vliegroutes aanwezig zijn.

3.4.3 Overige zoogdieren (grondgebonden)

Algemeen voorkomende zoogdieren (tabel 1)

Op basis van de aanwezige habitattypen kunnen algemeen voorkomende soorten als mol, konijn, haas, veldspitsmuis en rosse woelmuis worden verwacht. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Steenmarter is bekend uit de directe omgeving van het plangebied. De soort gebruikt het plangebied mogelijk als foerageergebied. Er zijn geen sporen van steenmarter (krabsporen of uitwerpselen) aangetroffen ook zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen vastgesteld. Eekhoorn komt in de omgeving van het plangebied voor. De soort is gebonden aan gemengde bossen (loofhout en naaldhout). Doordat dit biotoop niet

op het projectgebied voorkomt, wordt eekhoorn niet verwacht binnen het plangebied.

Strikt beschermde soorten (Tabel 3)

Strikt beschermde soorten zoals, boomarter of veldspitsmuis worden gezien het biotoop en het bekende verspreidingsgebied van deze soorten niet verwacht in het plangebied. De das zou wel voor kunnen komen op of in de directe omgeving van het plangebied. In de dassentunnel ten zuiden van het projectgebied zijn oude prenten waargenomen die hoogstwaarschijnlijk afkomstig zijn van das. In de omgeving van het plangebied liggen meerdere dassenburchten. De dichtstbijzijnde burcht ligt ten zuidoosten van de projectlocatie op een afstand van ongeveer 4 kilometer (bron www.zoogdiervereniging.nl).

3.4.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Vanwege het ontbreken van geschikte biotopen voor reptielen en vissen worden deze soorten niet binnen het plangebied verwacht. Mogelijkerwijs maakt het plangebied onderdeel uit van het landhabitat van bruine kikker of gewone pad. Geschikte voortplantingswateren van deze soort zijn aanwezig in de omliggende sloot langs de openbare weg.

3.4.5 Dagvlinders libellen en overige ongewervelden

Beschermde dagvlinders en libellen zijn gebonden aan specifieke biotopen als (natte) heide, vennen, schraalgraslanden, hoogvenen en laagvenen. Deze biotopen ontbreken op de locatie. Alleen zeer algemeen voorkomende en niet beschermde soorten dagvlinders en libellen kunnen ter plaatse voorkomen. Beschermde *overige ongewervelden* (kevers, slakken, mieren) worden wegens het ontbreken van hiervoor geschikte biotopen evenmin verwacht op de locatie.

4. DE EFFECTENBEOORDELING

4.1 Uitgangspunten

Als uitgangspunt bij de effectbeschrijving zijn de werkzaamheden aangehouden zoals beschreven in hoofdstuk 1.3

Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstellingsregeling. Dit betekent dat voor deze categorie geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de zorgplicht van de Flora- en faunawet (zie bijlage 1). Deze worden dan ook niet meegenomen in de effectenbeschrijving.

De soortgroepen flora, reptielen, amfibieën, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelden zijn niet meegenomen in de effectbeschrijving omdat beschermde soorten uit tabel 2 en tabel 3 van deze soortgroepen niet worden verwacht ter plaatse van het projectgebied.

4.2 Effecten beschermde soorten Flora- en faunawet slooplocatie

4.2.1 Vogels

In het plangebied kunnen diverse vogelsoorten tot broeden komen. Omdat het verstoren van broedende vogels verboden is door de Flora- en faunawet, moeten werkzaamheden zoals het slopen van panden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd. Het broedseizoen ligt voor de meeste soorten tussen maart en medio juli. In verband met de mogelijke aanwezigheid van laat broedende soorten (boerenwaluw) wordt aanbevolen om de werkzaamheden op te starten ná juli.

Door de sloop van diverse gebouwen in het gebied verdwijnen geen vaste rust en verblijfplaatsen van soorten waarvan de nesten en functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn.

4.2.2 Vleermuizen

Er worden geen negatieve effecten voor vleermuizen verwacht omdat er geen geschikte vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig zijn in de

te slopen schuren. Verder blijft het plangebied geschikt als foerageergebied voor vleermuizen.

4.2.3 Overige zoogdieren (grondgebonden)

Het plangebied kan onderdeel vormen van het foerageergebied van steenmarter. Er zijn echter geen sporen van deze soort waargenomen. Gezien de aard en de zeer geringe omvang van het voornemen worden geen negatieve effecten op deze soort verwacht. Bovendien is in de omgeving nog ruim voldoende alternatief foerageergebied aanwezig.

Het is niet waarschijnlijk dat het plangebied onderdeel vormt van het foerageergebied van de das. Dassen foerageren voornamelijk op voedselrijke graslanden. Daarnaast blijven de groen elementen binnen het plangebied die eventueel als foerageergebied zouden kunnen dienen intact.

4.3 Effecten beschermde soorten Flora- en faunawet compensatie- kavel

4.3.1 Vogels

In het plangebied worden geen broedvogels verwacht. Het plangebied dient alleen als foerageergebied voor enkele algemene soorten. Waarschijnlijk dient het projectgebied ook als foerageergebied voor soorten waarvan de nesten en functionele leefomgeving rond de nesten jaarrond beschermd zijn zoals buizerd, sperwer en kerkuil. Gezien de kleinschaligheid van de ruimtelijke ontwikkeling en het feit dat de projectlocatie ook na inrichting geschikt blijft (en mogelijk zelfs beter wordt bijvoorbeeld voor sperwer) worden geen negatieve gevolgen voor deze soorten verwacht.

4.3.2 Vleermuizen

Het bebouwen van het plangebied kan leiden tot het aantasten van foerageergebieden van vleermuizen. De meeste soorten vleermuizen zijn (zeer) gevoelig voor verlichting. Verlichting heeft een versturende werking op foerageergebieden en op vliegroutes. Een negatief effect als gevolg van extra verlichting kan gezien het zeer geringe voornemen echter worden uitgesloten.

4.3.3 Overige zoogdieren (grondgebonden)

Het plangebied kan als foerageergebied dienen voor de strikt beschermde das.

Echter vanwege de (zeer) geringe omvang van het voornemen in relatie tot de omvang van het leefgebied van een das (40 – 100 ha, afhankelijk van de geschiktheid van een gebied voor de das), is het niet te verwachten dat het voornemen een negatief effect heeft op de lokale dassenpopulatie. Bovendien is in de directe omgeving nog ruim voldoende alternatief foerageergebied.

5. CONCLUSIE EN ADVIES

5.1 Geen nader onderzoek en geen ontheffing noodzakelijk

Op basis van deze Quickscan Flora- en faunawet wordt geconcludeerd dat er in het plangebied diverse strikt beschermde soorten kunnen voorkomen. Het plangebied is voor deze strikt beschermde soorten alleen foerageergebied. Vaste rust- en verblijfplaatsen en de functionaliteit van hun leefomgeving komen niet in gevaar. Negatieve effecten op (strikt) beschermde soorten worden uitgesloten.

5.2 Bij uitvoering rekening houden met broedvogels

Bij de uitvoering en inrichting moet rekening gehouden worden met de aanwezigheid van broedvogels. Dit betekent:

- geen werkzaamheden uitvoeren in maart tot augustus op de slooplocatie.

5.3 Afbakening

De initiatiefnemer, respectievelijk opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten uit deze rapportage zonder verwijzingen naar dit rapport. Tevens aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertragingen die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora of fauna.

LITERATUURLIJST

Bekker J.P., A van Diepenbeek, P. Twisk 2010
Veldgids Europese zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist. ISBN 9789050112604

Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve, R. Zollinger De zoogdieren van Overijssel. Waanders Uitgevers, Zwolle. ISBN: 9040093121

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. ISBN 90-5011-227-7.

Grant, P.J., K. Mullarney, L. Svensson, D. Zetterström, 2009
ANWB Vogelgids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn. ISBN 978-90-18-02092-7

Snaak, G., Prooidieren van de kerkuil in Noordoost-Nederland en het graafschap Bentheim 1992-2007 Februari 2008, rapport.

www.ravon.nl

www.natuurloket.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1: De Flora- en faunawet

Bijlage 1 Flora- en faunawet

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregelgeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde inheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voor zover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen.

De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldaan moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.